

Læsnings Betydning i et kristent Ungdomsliv.

Foredrag, holdt af C. Skovgaard-Petersen, Sognepræst. (Fortf.)

En sund, stor Digter er en stor Velsignelse. Men der er flere smaa og daarlige Digtere end store. — Korret kan blive baade til Brød og Brændevin, alt efter den forfælske Behandling det faar. Digterværket ligesaa. I den store Digters Haand bliver Digterværket til nærende Brød; — i den daarlige Digters til ødelæggende Brændevin, der hidser og slapper.

Der staar florer: „Daarers Fortælling er noget modbydeligt“. Man siger rigtig nok, det hører med til Dannelsen at være vel bevandret i den Forfatter og den, især de næste nye. Saaleeds tales der, og mange opvakte unge tror det. Men jeg siger Eder: tro det ikke.

Det var jo rart, stude man i Dannelsens Navn kunne forpligte os til at læse alt det Tejeri, enhver Hr. Per eller Poul finder paa at stride sammen. Det vilde i Sandhed være at binde Byrder, svare at bære, paa Menneskenes Studere. — Dannelsen er at have et rigt naturligt Foud af aandelig Trivsel, Kraft og Sundhed i sig. Søg kun Dannelsen! Men den findes ikke ved at fylde sig med alstens Skønlitteratur i Hæng. Den fromme Alexander Vinet udbryder et Sted i sin Dagbog: „Er jeg Gud ihdig, saa er jeg mere dannet end Du, Verdensmenneske!“ Det er sandt! Udygdig mod Gud er den sande Dannelsen. Hvad der ikke hører paa denne Grunddold er ikke Dannelsen, men „Misdannelsen“.

Her kan I lære noget af den gamle Historie om Daniel. Daniel levede som Ung ved Kaldæertongens Hof. Daglig stude han have sin Del af Kongens lakke Mad og den Vin, han drak. „Men Daniel“, staar der, „fattede sig for i sit Hjerter, at han ikke vilde besmitte sig med den Mad og med den Vin, han drak. Derfor begærede han af Dverghofmesteren, at han maatte blive fri for at besmitte sig“. Men Dverghofmesteren havde Betænkning. Uden rigtig Del i Kongens fine Mad og Drille vilde Daniels Udfeende blive slettere end de andre, mente han, og hans Ansigt falme. Dog — Daniel tabte ikke Modet: „Forsøg“, sagde han, „med Dine Tjenere, (han havde nemlig to Kammerater) forsøg i ti Dage; og lad dem give os Grøntsager at æde og Vand at drikke; og lad dem Udfeende blive hynet af Dig som og de Drenge Udfeende, hvilke æde af Kongens fine Mad, og som Du da ser, saa gør med Dine Tjenere“. — „Og han aabød dem i denne Sag og forsøgte det med dem i ti Dage. Og efter at ti Dage vare til Ende, viste det sig, at deres Udfeende var smukkere, og at de vare federe af Kød end alle Drenge, som aade af Kongens fine Mad —“.

Ser I ikke nok, hvad den lærer os, denne gamle Historie? At den unge, der ikke vil besmitte sig i Hæng med Skønlitteraturens lakke Retter, lider intet Afbræk paa Dannelsen for det. Ivertimod, en simpel Sandhedsfølelse skal nok gøre ham „smukkere af Udfeende“ og give ham et større Maal af aandelig Trivsel og Sundhed end alle dem, der i Dannelsens Navn æder „Skønlitteraturens kongelige Mad“.

Men her kommer nye Indvendinger. Man siger: hvor kan Du tale om at besmitte sig med Skønlitteratur? Er Skønlitteratur da ikke altid skøn Litteratur? og kan Skønheden end virke sundt og forældende?

Ja! det kan nepo — „Skønhed!“ Meget af den faakalble Skønlitteraturens Skønhed er slet ikke andet end den falske Grabs Skønhed: udbendig hoide og indvendig raadne Ben og aflens Urenhed. Skønhed i Form og Raadenskab i Indhold og Livslyn. — Man kan uden Overdrivelse sige om de fleste moderne Fortællinger og Romaner, hvad H. C. Andersen siger om Storteklar: „... og saa fortalte han dem Historier, alle i a m e n fra S u m p e n“. — Ja! man kan blive syg ved at se alt det, der nu tilbids talbes Skønlitteratur, og under det Raan sælges og svælges. I bedste Tilfælde er det ofte tun sirlig Papegøjetale eller stolte Hanegal, der kræver Gæder — for ingenting! Men i Regelen er det noget værre: jammerlig Katzenjammer over Livets Tomhed (fordi man har forlasket Livets Gud); abegagtig Øren-Øren med hele Tilværelsen; frække Hundebjæf og Ufælskyden; Uglestrig, der kaaner Kærlig Høst — og Jæstok, der bringer Ud fra sildne Bytter; og alt dette „i Skønhed“, forstaa sig! — Katzenjammer i Skønhed og Uglestrig i Skønhed og saa fremdeles — en underlig moderne Opfindelse, det! — Digterbegejstring, der gaar til Vejs ved Ballon og Gås, men ikke baaren af Kerubers Vinger, svungne med den højestes Kraft. „Intet Kunstværk, men et kunstigt Værk“. — Al nej! det meste af Skønlitteraturens Skønhed nu til Dags er hyl Skønhed, der enten dækker over det rene Intet eller over fædelig Fordærvelse. Og hvordan Guds Ord dømmer om Skønhed uden indre Gehalt, kan Du læse i Salomos Ordsprog; slyg Skønhed er, staar der, „som en So med et gyldest Smykke i Næsen“. Og hvorledes Guds Ord dømmer om Skønhed med Fordærvelse bag, kan Du læse i Fortællingen om Jesabel i 2. Kong. 9.

Sten stod Jesabel i det aabne Vindue med smintede Øine og smykket Hoved. „Men Jehu kom i Porten, løstede sit Ansigt og raabte: „Hvert hende ned!“ Og Hestene søndertraabte hende, og Hundene aade Jesabels Kød!“... Der er det i den moderne Skønlitteratur, saa smintet og smykket som den er, der ligner Jesabels Skønhed og forstjener Jesabels Stæbne.

Eller har I glemt, hvad der staar hos Profeten Ezeiel? „Intet Adbel og intet sønderrevet skal Du æde“. — Er nepo ikke en stor Del af den moderne Skønlitteratur et Adbel, dødt i sin Livsgrund? og sønderrevet — sønderrevne Hjerters sønderrevne Tale...? „Intet Adbel skal Du æde“, siger Herren, selv om Adbel er nok saa „fløit“. „Intet sønderrevet skal Du æde“, siger Herren, selv om det nok saa meget er revelt sønder efter alle Kunstens Regler.

Der er den Skønlitteratur, som i Virkeligheden kun er Smuds litteratur, og den læses ikke udræffet. Resultatet bliver simpeltthen, at „Skønheden“ glemmes og Smuds-

fel bevares; — og tit skal der et helt Livs Anstrengelser til at faa den Slags Smuds bort igen; det er som Blodpletterne paa Lady Macbeth's Haand: man kan vaske og vaske og faar det ikke bort. — Den fromme finste Digter Topelius fortæller paa sine gamle Dage, at han som uerfaren sekstenaarig Student ved en Voktion købte en i sin Tid meget læst fransk Digtsamling „trykt i Haag 1739“. Det var et Udvalg af den Tids moderne Poesi, gnistrende af Liv men samtidig faldt af den tøjlesløse Spas med alt rent og helligt. Foran i Bogen var med Blæk strebet deres Navne i hvis Eje Bogen i Tidens Løb havde været. — Der stod fine og store Navne... Men Topelius udbryder: „Og dog — hvilket Smuds til Trods for disse anseelige Navne! Det greb som med Frangetraade om Unglingens legende Fantasi; det trak hans ufordærvede Livsanskuelse ned i Selen; der maatte Mars Rampe, Bold og Fornedrelse til for atter at forjage disse Indtryk, og maatte ubleedes de aldrig gaa!“

Det er alvorlige Ord — og ikke mindre alvorligt er det, naar vi gennemser den officielle Liste over Selvmord i London og finder, at der daglig finder fem Varneselvmord Sted — tank, daglig fem! — og at Grunden til de allerfleste opgives at være: „daarlige Romaner, ved hvis Læsning Fantasien bliver syg“.

O, du smudsige Skønlitteratur og skønne Smudslitteratur, hvor har Du meget paa Din Samvittighed! Gid der snart opstod en Cervantes Nr. 2 som kunde træffe Halsen paa Dig og Dit! —

Derfor gentager jeg over for Læsning af Skønlitteratur, især den nyere: vær forsigtig!

„Men“, vil man sige, „der er dog ogsaa gode Ting blandt Skønlitteraturen. Der er dog mange Digte, Eventyr, Fortællinger og Stuepild, hvis Kærne ogsaa er sund og sand“. — Ja, det er der, Gud ske Lov! — det har jeg allerede indbrømt. Sigt kan ogsaa læses med aandeligt Udbytte til rig Velsignelse.

Her gælder Charles' Ord: „Alt ægte er med os, ikke med os“. — Her gælder Sirachs Ord: „Lad ikke Delagtighed i en god Nyhed gaa Dig forbi!“ Men dog vil jeg, selv over for den gode Skønlitteratur, sige: „vær m a a d e h o l d e n! Lad den aldrig udgøre Din væsentlige eller eneste Læsning, men blot være et Anbrødt, en Tilfættelse, men intet mere“. Der er meget i Verden, som maabeholdet brugt er til Gavn, men overdrevet til Skade. Et Bad i det salte Hav er sundt, men at blive timestis i Vandet giver Forskælelse og Krampe. Det samme gælder Læsning af god Skønlitteratur, faakalbet „æstetisk Læsning“. Et Bad nu og da er til Gavn — men ikke stadigt Ophold der!

Og Grunden dertil ligger lige for Haanden. Jeg skal fortælle Dig, hvad jeg oplevede forleden: Jeg troede ned ad en Aa fuld af store, hvide Natander. De var saa rene, saa blændende rene! Jeg glædede mig inderlig over dem. Men Glæden fortog sig lidt, da de hvert Njeblik fikrede sig ind i Roret og bered standede Farten, og drejede Baaden. Det vilde nogle faa Natander ikke have gjort — men her var for mange.

Nepo faadan med Skønlitteratur — ogsaa den rene, gode — den, der er i Natandens hvide Billede Overdreven Læsning, selv af de bedste „digtede Ting“, har en egen Evne til at stande Farten i Helligsæltesfæstet og drage os ud af Natandens indre vaagende og bedende Tilstand.

Tanken og Sindet spredes. I Stedet for at leve i sig selv og sin Gud, kommer man til at leve i sine Romanhelte og deres Stæbne. Allerede Augustin siger herom omtrent faadan: „hvor elendigt dog! Jeg indprentede mig fordom Gneads, Omfaktninger, medens jeg glemte mine egne Forvildelser; jeg begred en Didos Død, medens jeg med tørre Øine kunde taale, at jeg selv under alt dette afbød fra Dig, min Gud og mit Liv!... Hvad er elendigere end dette!“ — Nej, med Rette, Augustin! ikke meget er saa elendigt, ja tragikomisk, som et stakkels Menneske, der gaar op i digtede Personers Liv og Stæbne, men glemmer sit eget Hjertes Ve og Vaande.

Endvidere: Ved overdreven æstetisk Læsning forfines Smagen, Øret raffineres. Man fatter derfor Lede til de frelsende Sandhedens simple, djerne Ord; eller ogsaa kommer man lige omvendt til blot at betragte Profeter og Apostle som „behagelige Sangere med en dejlig Røst og Evne til at spille smukt, hvis Ord man derfor gerne vil høre, men ikke gøre efter dem“ (E. 33, 32). Begge Dele er lige farlige.

Og endelig: Stemninger, Fantasi og Følelser faar ved overdreven æstetisk Læsning en unaturlig Vækst paa Viljens Beskytning. Heri ligger en stor Fare for et samlet Liv i Tro og Forsagelse. Vi kan sige, at Stemninger og Følelser i visse Maader ligner Abfalons lange Lokker. De var saa bløde og behagende, saa store og skønne. De var hans Prydelser ved mange Velsigheder — men at! de blev hans Død! Paa den stæbnevange Dag, da det gjaldt at fly, viklede de sig om Ørenen paa den store Eg, saa hans hoved bedtes fast, og der „blev han hængende mellem Himmel og Jord; men Mølen, som var under ham, løb videre“. Der hang han i de bløde Lokker — og Enden paa hans Saga blev denne: „Joab tog tre smaa Spyd i sin Haand og jog dem i Abfalons Hjerte“ (2. Sam. 18, 9-14). Et trist Endeligt for ham „den dejligste Mand i hele Israels“. — Et trist Endeligt ogsaa for dig, du kære Unge! Saa vogt da i Tide paa de „bløde, behagende Stemninger“, de er dit Sjælelivs farre, slygende Lokker. Galt at være „faldet for Følelse“ — ogsaa galt at eje dem i Hylde som Abfalons Haar. Saa derfor ikke din Aand til Overmaal med Eventyr og Digt! Lad dem ikke flyde for alle Vind! Lad alt ikke blive Svulmen og Sværmen! Saa glæder det dig, du egentlig stude hvide paa, bort under dig, og du hænger tilfids i et æstetisk Sværmerliv oppe mellem Himmel og Jord — saa værgeløs mod Synd og Friselse.

Derfor er et Maabehold fornødent overfor Romaner, Digt og alt slygt. Det har ogsaa alle Tidens fromme sølt. Der er ogsaa paa det Punkt, ma du vide, kæmpet haarde Sjælelampe i Guds Rige.

Jeg skal fortælle dig blot et enkelt Eksempel herpaa. Der var i Oldtiden en Kirkefader ved Navn Hieronymus. Oprindelig en ung, begavet Mand, vel bevandret i de

latinske Digte, Fabler, Taler og Uhysspil. — Han blev omvendt til Herren; og, som saa mange i hans Tid, slyede han til Ørtene og søgte Ensomhed for at blive „stærkt i Aanden“. — Alt havde han funnet sige Farvel til: Forældre, Slægt og Venner; sit Legeme spægede han i Haarbug og Faste. Paa den slyrste Ørtens glødende Sand, paa en stejl Klippeinde eller i et enfont Daldyb saa han Dage og Nætter i brændende Bøn. — Men et kunde han under alt dette ikke slippe: sine hedenste Bøger — sine „Klassikere“, som de kaldes: Taler, Digte og Uhysspil. Dem havde han taget med ud i Ørtene. „Ofte, naar han havde grædt ud over sine Ungdomslynder, greb han til Plautus's Romedier, men naar han saa ovenpaa vilde læse Profeterne, tog han Forsagelse af deres ubannede Sprog. Midt i Fasteiden sit han feber. . . . Da sølte han sig pludselig i Aanden for Gud's Domføl i Underverdenen. Blændet af Ulyghansen, som straalende ham i Møde, fastede han sig paa Jorden. Man spurgte ham, hvem han var. „En Kristen“, svarede han. „Du lyver“, sagde Dommeren, „du er en Ciceronianer (Digtertilhænger) og ikke en Kristen; thi hvor din Stat er, vil dit Hjerte ogsaa være“. Hieronymus blev tavd, og Dommeren lod ham pisse. . . . „Forbarm dig over mig, Herre! forbarm dig!“ raabte han. De, der omgav ham, ynkedes over hans Ungdom, fastede sig paa Aar for Dommeren; og bad denne give ham Frist til Omvendelse og først fuldbørde Dommen, naar han igen begyndte at læse hedenst Litteratur. I sin Stræf raabte Hieronymus: „Herre, hvis jeg nogensinde igen tager hedenste Bøger i Haanden og læser dem, vil jeg være en Fornægter af dig“. Og da han havde svoret faakalbet, slap han atter fri for den underjordiske Domføl . . .

Se, det var en Kamp om Bøger — Sjælelampe for at frigøres for den altfor store Kærlighed til „den skønne Litteratur“. Der er meget i denne Sjælelampe, som var færligt for Hieronymus og for hans Tidssforhold — blot det ene vil jeg gerne høre Eder til at, at Skønlitteraturen kan blive en Friselse, der staar Aandens Liv imod, og at der altid vil være dem, der grebne af Kristus, maa sige — ogsaa overfor æstetisk Læsning: — „Længe nok har min Sjæl spøet i Redars Telt“.

Men det skal I vide, at, som der er blevet kæmpet Sjælelampe i Guds Rige mod „Skønlitteraturen“, saaledes er der ogsaa de Menneskeliv, hvor en saadan Kamp ikke blev kæmpet, og hvor en daarlige Brug af Skønlitteraturen var med til at lægge et Sjæleliv øde.

Til Adbærrelse skal jeg fortælle Eder et trist, vemodigt Eksempel herpaa. Det er den store engelske Naturforsker Charles Darwin.

Han fortæller et Sted i sin Selvbiografi — han var vel den Gang en tredfindstyve Aar — omtrent faadan: „Min Sjæl er bleven en Slags Maskine for Tilvirkning af almene Love ud af store Dyrer af Kænsbegjæringer. . . . Poesi har jeg i de sidste tredive Aar ikke funnet udstaa at læse. Jeg forsøgte nylig at læse lidt af Shakespeares, men fandt det saa utaalelig tebeligt, at jeg fik Kvalme. . . . Derimod har Noveller, der er Fostre af Indbildningskraften, selv om de ikke er af nogen særlig høj Rang, i flere Aar ydet mig en vidunderlig Trøst og Glæde, og jeg vedligner ofte alle Novelleforfattere. En forbaasende Mængde har man læst højt for mig, og jeg holder af dem alle, naar de blot er nogenlunde gode og ikke ender uhykkelig!“

Stakkels Darwin! Hvilket sørgeligt Indblik i sit eget Hjertes indre giver han os ikke her! Udadtil berømt, fejret, „den store Mand“ — indadtil „en Sjæl, der er bleven en Maskine“. Og hvorledes det? — hvorledes er det gaaet til? — Han mener selv, det er fordi han har forstaaet at læse Poesi — god, gedigene Poesi — i de sidste tredive — fyrretyve Aar. Al, Grunden saa vel dybere! Han havde ogsaa forstaaet at bede, forstaaet at leve Livet i Gud. — Men alligevel: Sabnet af god digterisk Læsning havde vel gjort sit til at udtørre „de dybe Væld“ i hans Sjæl. —

Og se — hvad gør han paa, da han er bleven „Sjælelampe“? Han griber paany til Skønlitteraturen, men ikke til de gode virkelige Digtere, der kunde have vakt Sjælens slumrende Liv — nej, til Noveller, daarlige og halvgode Noveller, ligemeget, de m sluger han „i forbaasende Mængde“, som en Slags aandelig Opium. Ved deres Hjælp glemmer han — sig selv „til vidunderlig Trøst og Glæde“ — for en lille Stund, at han ikke længere er „Si“, men er „Maskine“.

Stakkels Darwin! Du brugte Skønlitteraturen fra den gale Led! — Saa hellere overfor Alverdens Noveller og Romaner gøre som de gamle Mytiskere, der lukkede deres Øine, naar de gik gennem Klosterhaven, for at ikke Blomsternes Farver stude forstyrre Hjertets Liv i Gud.

Enden paa Sagen, naar alting er hørt, bliver da denne: læs kun god Skønlitteratur, især Poesi, Digte og gedigene Stuepild — men læs forsigtigt og m a a d e h o l d e n t.

Gult: de skønneste Blomster har bedøvende, søvndyssende Duft. Det er, som de siger: „Se kun lidt paa os og nyd vor Skønhed i Forbigaaende; pluk maaste en enkelt Blomst af os og smyd dig med den, — men læg dig ikke til Hvile under os, slyd ikke din Stue med os!“ — Heri ligger et Vint fra Herren.

Læst til Overmaal virker Skønlitteraturen som hilleddaktede Tæpeter, der skjuler for os den Verden, som i dybeste Forstand er den virkelige. Læst til Maade virker Skønlitteraturen derimod som en Pegerfinger, der hjælper os til at faa Øje paa meget stort og rigt og aabende i Menneskelivet.

Læst til Overmaal bliver Digt og Poesi til en Ørt i en vild, der slyder bort det dybeste i Hjertets Liv.

Læst til Maade bliver Digt og Poesi derimod til „en Dug fra Morgenrødens Moderkød“, der bevares os mod at forlume og forstrømpe i Dagligtalevis Lileverden.

Det er vel med Tanken paa disse Velsignelser af en sund og maabeholden Brug af Skønlitteratur, at Luther et Sted udbryder:

„Hvor bedrøvet er jeg nu ikke over, at jeg ikke har læst flere Digte og Historiefortællere, og at heller ingen har lært mig mere, den Gang det var Tid.“

Uvislitteratur.

Hermed tænker jeg navnlig paa Dagspressen. Uviser vil jeg nærmest kalde et nødvendigt Under. Gælt kan man i Regelen ikke undvære dem; der gives jo ogsaa bedre og daarlige Uviser lige ned til Smudspresen. Men som Helhed vil jeg sige: gør saa lidt ud af dem som muligt; — ja, der er Blæde, der kunde friste en til at sige: fly dem saa meget som muligt og tro dem saa lidt som muligt.

Uvislitteratur er af al Litteratur den, hvorom det bogstaveligt gælder: den staar i Dag og fastes i Morgen i Dønen! Derfor er Uviserne i Regelen stable i Døgnets Billede. Alt det Støv, som Tidens Hjul daglig hvirvler op, lægger sig tommetykt paa Uvisernes Spalter. Naar man ser den Forslugenhed, hvormed de fleste sætter alt dette til Livs, stude man næsten tro, at det var til Menneskene og ikke til Slangen, Herren havde sagt: „Støv skal du æde alle dit Livs Dage“.

Ved I egentlig, hvordan Uvisindholdet bliver til og „laves sammen“? I mangfoldige — naturligvis ikke i alle, Tilfælde faadan: „Man tager nogle Gram Sandhed og nogle Lispunder løst Røgte; dem rører man grundig sammen; dernæst tilføjes lidt Standaletrykkeri eller lidt opstuvet Vid, og det hele ferteres til fids i Partipolitikkens forskellige Buddingformer. . . . Frisende Føde! tom som Østervinden, tebelig som Langhalm og giftig som grønfarvet Sulfurkødd! — Og se saa ud over Samfundet! Det sidder de Tusinders Titusinder og tyller i sig som ugæret Møst; — det tror mangfoldige paa som paa et Evangelium; — det læses, diskuteres, fordybes og gennemhaffes — ja, udgår den eneste aandelige Næring i tallose Menneskeliv. Hvad Under, at det fortræ en Slægt „med valkende Knae og slappe Hænder“, nysgen og fladbundet i Sind og Stind som en vælledorn Pram. Hvad Under, at der paa tallose Menneskers — ogsaa Unge — aandelige Dødsattest staar som Dødsaarlag: „Døgnfeber, paaført ved Uvislæsning“.

Uviserne er, som Verden vil have dem. De er en Slags aandelig Halm og Krølhaar, som mængden Stakkel trænger til daglig at sloppe i sit hule Indre „for at holde sig oppe“. De er en Slags literære Varieteer; en slygtig Læsning for en slygtig Slægt.

Gør saa lidt ud af dem som muligt, raader jeg. Hvad Luther siger et Sted om de halvstuderede Røvere, passer ogsaa paa en Uvis-oppustet Ungdom: „Den huer herten til at tagle eller lægge Vg“ — eller reitere: det bliver til den bare Reglen altsammen.

Man indvender: „Vi maa dog læse vore Uviser grundig for at følge med Tiden!“

Ganske sandt — jeg har jo indbrømt, at helt undvære Uviser kan man ikke. Der er jo ogsaa mange Slags Uviser og mange Maader at læse dem paa. Men — pas paa! „Følge med Tiden“, siger du; — aa du! der gives den, der følger med Tiden saalænge, til han ogsaa følger med Tidens Daarflab og bliver et Tidens Barn, stadt i Tidens Billede, ikke i Guds.

Eller man indvender: Kristus formaner jo selv til at dømme Tidernes Tegn, og det kan man ikke uden at lære Tiden at kende i alle dens Fuger og Sprætter. Og hvordan ser det bedre end gennem Uviser.

Saadan omtrent sagde en ung Mand en Gang til mig, en Type paa en Uvisfluger. Men den Tale tror jeg ærlig talt ikke, der er meget i. Jeg tror ikke, at mange af dem, der læser Uviser næsten med umættelig Appetit, tænker meget paa „at dømme Tidernes Tegn“. Men selv om de nu gjorde det, — de fleste mener vel i al Fald, at de læser deres Uviser for „at danne sig en Dom om Tiden“ — glem saa ikke, at for at dømme Tiden og Tidernes Tegn maa man maale Tiden med Evighedsens Maal; man kan ikke dømme Tiden med Tidens egen Maal. Men der gives dem, der nok „kender Tiden“, men ikke Evighedsens Maal. — Søg først at finde og kende Evighedsens Maal, den hellige Sandhed. Brug den som Alen overfor Dig selv, din egen Færd og Gerning. Kendskab til Tiden og dens Tegn kommer saa nok. Og forresten — ikke enhver Ung blev sat til at være Zions Vagter.

Derfor: gør saa lidt ud af Uvislæsning som muligt. Den slader og slover sig mere, end du ved. I kan ligesaa gerne være eders Legeme med Døgnstuefleg som eders Aand med Uviser.

Agitationslitteratur.

Det er maaste et lidt uklart Raad; dog — Tinget selv er klar nok: jeg tænker dermed paa alle de Bøger, Blæde og Skrifter, som mer eller mindre direkte gaar ud paa at modarbejde Kristentroen og ribe ned eller forplumre „Sandheden til Salighed“. Det er ikke nogen bestemt, ydre afgrænset Gruppe. Agitationslitteraturen findes baade som Skønlitteratur, som Avisartikler, populære „Oplysningsskrifter“ og bindestærte Bismandsbøger — findes alle Vegne, i alle Former. Overfor alt dette vil jeg sige klart og bestemt: r ø r i k k e o g i m a g i t t e !

Du synes, det er for stærkt sagt? Mon virkelig? Svad tror du da egentlig, alle de hellige Stemmer, som gennem Tiderne har talt af Herrens Mand — hvad tror du, de vilde sige overfor Nutidens Agitationslitteratur? Lad os se!

Esajas vilde sige: „De udruge Bafilist-Vg og bøde Spindelbæver. . . hær den, som betræder deres Veje, ved ikke af Fred“ (Es. 59, 5 og 8).

Jeremias vilde sige: „Se, de have forkastet Herrens Ord, hvad for Bismod stude de da have?“ (Jerem. 8, 9).

Paulus vilde sige: „Hold dig fra den vanhellige, løse Snaft; thi saadanne gaa videre i Ugdigheds og deres Ord æde om sig som dødt Kød“ (2 Tim. 2, 16-17).

Johannes vilde sige: „Mine Børn! . . . som I have hørt, at Antikristen kommer, saa er nu allerede mange Antikristler fremkomne. . . . Hvo er Lygnere uden den, som nægter, at Jesus er den Kristus? . . . Svad I da have hørt fra Begyndelsen, det blise i eder!“ (1 Joh. 2, 18-24).

Augustin vilde tale om igen sine dybe Ord om „slydelige Tankers Hjærnespind og hærseforpøgende Tankers Feber“ og om, at „tom Snaft gør Hjertets unge Stud til Bytte for Fuglene“.

(Fortætt.)